

Kósa Géza (1950 – 2021)

Megrendüléssel és mély fájdalommal adta hírül a vácrátóti Nemzeti Botanikus Kert, hogy Kósa Géza, a Kert nyugalmazott vezetője, a dendrológiai gyűjtemény kurátora 71 éves korában, 2021. április 3-án váratlanul elhunyt.

Gyulai református lelkész család sarjaként a középiskola után érdeklődését követve a Kertészeti Egyetemre jelentkezett, ahol 1968 és 1973 között végezte tanulmányait. Diplomamunkáját a dísznövénytermesztési és dendrológiai szakon írta. Végzés után a gyulai városi kertészetnél helyezkedett el. Életpályájának meghatározó lépése lett, amikor 1975 – ben az MTA ÖBKI Botanikus Kertjében kapott állást Vácrátóton, mint a dendrológiai gyűjtemény tudományos kurátora, fejlesztője. Feladata volt a Botanikus Kert fenntartásának és kísérleti terének technikai és szakmai irányítása, de foglalkozott új dendrotaxonok honosításával, valamint természetvédelmi területek feltárásával és kialakításával. Kedves témája volt a kelet-ázsiai, közép-ázsiai és kárpát-medencei dendroflóra összehasonlító elemzése és vizsgálata,

különös tekintettel a felhasználhatóságra és a szárazságtűrésre. Számos alkalommal vett részt, vagy vezetett expedíciókat, már az országok felsorolása is jól mutatja érdeklődését és kiterjedt nemzetközi kapcsolatrendszerét: Abházia, D-Korea, É-Korea, India és Sikkim, Irán, Izrael, Japán, Kenya, Kína, Kirgizisztan, Mongólia, Nepál, Örményország, Tádzsikisztán, Tanzánia, Törökország, Üzbegisztán, Vietnám. Részt vett a Tanzániai Nemzeti Botanikus Kert megtervezése és elindítása Morogoroban, a Sokoine Egyetem campusán.

Kurátora volt a Nemzeti Bonsai Gyűjteménynek. Foglalkozott a hazai nyílt gyeptársulások stabilitásának vizsgálatával, és részt vett a Duna-Ipoly Nemzeti Park területének szakmai feltárásában, határai kijelölésében. Tevékenyen részt vett a hazai Nemzeti Gyűjtemények létrehozásában és a nemzeti génbank programban. Tagja volt a Magyar Génmegőrzési Tanácsnak, 2002-től nyugdíjazásáig az MTA ÖBKI Botanikus Kertjének vezetője volt.

Foglalkoztatta a “modern” botanikus kertek hivatása és problémáinak feltárása, valamint a közművelődés és környezetkultúra segítése a botanikus kert segítségével a civil szféra bevonásával. Főszerkesztője volt 1998–2002 között a Kert-Kultúra folyóiratnak. Alapító tagja a Magyar Arborétumok és Botanikus Kertek Szövetségének, 1992-2002 között főtitkára, majd később haláláig elnöke volt. Tagja volt nemzetközi szervezeteknek, ahol tevékenyen képviselte hazánkat: így többek között a Royal Horticultural Society, a International Dendrology Society, az Alpine Garden Society, és a Cyclamen Society tagja volt az Egyesült Királyságban, részt vett az International Dendrological Research Institute (USA) munkájában, valamint itthon a Magyar Madártani Egyesületben és a TIT Teleki László Ismeretterjesztő Egyesületében.

A fiatalok oktatása, a növényvilág iránti tiszteletre és annak szeretetére való nevelés végigvonul egész életpályáján. Részt vett kertészeti középiskolák hivatalos nyári szakmai gyakorlatának vezetésében, szakdolgozatok, diplomatervek konzulense volt, és mentora a Kutató Diákokért Alapítványnak. A Kertészeti Egyetemen és annak különböző nevű jogutódjain meghívott előadója volt a “Speciális dendrológia”, “A Föld vegetációja”, valamint a “Történeti kertek növényei” c. tárgyakkal. Az oktatás területén is kiemelkedő munkáját a Corvinus Egyetem Kertészettudományi Kara „A Magyar Kertészet Fejlesztéséért” oklevéllel, majd 2012-ben címzetes egyetemi docensi kinevezéssel ismerte el. Szakirodalmi munkássága is igen gazdag, melyet 6 könyv, 10 könyvrészlet, 193 cikk és tudományos közlemény és egy 1 CD-rom kiadvány képvisel.

Ahogy a Nemzeti Botanikus Kert honlapján olvasható, rengeteget köszönhet neki a Kert és személy szerint munkatársai is, hiszen több mint négy évtizeden keresztül szentelte életét az ország legjelentősebb élőnövény gyűjteményének, ahol élt és alkotott. Kerttörténeti, kertművészeti, kertészeti és növényismereti átfogó tudása, hatalmas műveltsége, széles körű gyűjteményes kerti tapasztalata adott keretet annak, hogy a mindenkori intézményi lehetőségek közepette folyamatosan fejlődjön, gyarapodjon a gyűjtemény, szépüljön a kert, és méltó módon vigye tovább a Vigyázó Sándor gróf által az utókorra hagyományozott örökséget. A botanikus kertbe több évtizeden át számtalan különleges, hazánkban ritka vagy éppen egyedülálló növényt, elsősorban fákat és cserjéket telepített, amelyek jelentős részét többnyire saját kezűleg gyűjtötte távol-keleti és közép-ázsiai expedíciókon. A hazai és nemzetközi szinten is kiemelkedő jelentőségű kelet-ázsiai fásszárú gyűjtemény létrehozásáért 2017-ben az államelnök a Magyar Érdemrend polgári tagozat lovagkeresztjét adományozta számára. Vezetése alatt a Kert 2016-ban elnyerte a Magyar Örökség Díjat.

A Magyar Arborétumok és Botanikus Kertek Szövetségének (MABOSZ) alapító tagja, 2002-től főtitkára, 2008-tól elnöke volt. Évtizedeken át támogatta szakmailag több tucat hazai gyűjteményes kert működését és fejlődését, építette a szakmai közösségen belüli kapcsolatokat. Távozásával az egész hazai gyűjteményes kerti szakma is egyik vezető alakját veszítette el.

Dr. Hrotkó Károly
főszerkesztő